

Бр: 10-67

Скопје: 24.03.2025

Врз основа на член 10, член 15 став (5) и член 16 став (2) од Законот за контрола на државната помош („Службен весник на Република Македонија, бр. 145/10), Комисијата за заштита на конкуренцијата постапувајќи по Известувањето за планирано доделување на помош и известувањето за дополнителни информации за формата за известување за регионална помош бр. 10-153 од 21.11.2022 година поднесено од страна на Владата на Република Северна Македонија, Кабинет на заменикот на претседателот на Владата задолжен за економски прашања, координација со економските ресори и инвестиции, Комисијата за заштита на конкуренцијата на седницата одржана на 24.03.2025 година го донесе следното

РЕШЕНИЕ

Мерките предвидени во точка 4 од Известувањето и член 4 од Договорот за доделување на државна помош на Друштвото за производство, трговија и услуги АТС АММО ДООЕЛ Самоков, Македонски брод за:

- исплата на пропорционален дел од платениот данок на добивка, кој се однесува и произлегува исклучиво од Инвестицискиот проект опишан во деловниот план, пресметан и платен согласно Законот за данок на добивка, за период до 10 (десет) години, почнувајќи од Датумот на почеток
- исплата во форма на готовински грант во висина од 10% од износот на Оправдатените инвестициски трошоци реализирани од Втората страна, но не повеќе од 2.000.000 евра (два милиони евра) во денарска противвредност, на годишно ниво, во период од 5 (пет) години од Датумот на почеток
- дополнителна исплата во корист на втората страна во форма на готовински грант во висина од 10% од износот на Оправданите инвестициски трошоци реализирани од Втората страна, но не повеќе од 2.000.000 евра (два милиони евра) во денарска противвредност, на годишно ниво, во период од 5 (пет) години од Датумот на почеток, доколку Втората страна го задржи или го намали просечниот број на вработени за помалку од 5% во последната година во споредба со просечниот број на вработени во претходните три години и ги зголеми вкупните приходи за повеќе од 5% во последната година во споредба со просечните вкупни приходи во претходните три години

претставуват државна помош чие доделување не е дозволено согласно член 15 став (5) од Законот за контрола на државната помош.

Образложение

Согласно член 10 од Законот за контрола на државната помош, Комисијата за заштита на конкуренцијата (во натамошниот текст: КЗК) е надлежна за оцена и надзор на секој облик на поддршка, односно дали истата претставува или не претставува државна помош во смисла на Законот за контрола на државната помош.

Секој давател на државната помош (дефиниран во член 6 став (1) од Законот за контрола на државната помош) е должен, според член 13 став (1) од Законот за контрола на државната помош, до КЗК да достави известување за секој план за доделување на нова или промена на постојната државна помош, без оглед дали истата се доделува како индивидуална помош или како шема на помош.

Постапувајќи во согласност со обврската за известување, Владата на Република Северна Македонија како давател на државна помош, преку Заменикот на Претседателот на Владата задолжен за економски прашања, координација со економските ресори и инвестиции, Фатмир Битиќи, со допис бр. 09-10517/1 од 17.11.2022 година (Наш бр. 10-153 од 21.11.2022 година) достави Известување за планирано доделување на државна помош на Друштвото за производство, трговија и услуги АТС АММО ДООЕЛ Самоков, Македонски Брод и Образец 1 – Дополнителни информации за формата за известување за регионална помош, Договор (непотпишан) за доделување на државна помош на АТС АММО ДООЕЛ Самоков, Македонски Брод, Писмо за намери од АТС АММО ДООЕЛ Самоков, Македонски Брод и Деловен план од АТС АММО ДООЕЛ Самоков, Македонски Брод.

КЗК оцени дека доставеното Известување за планирано доделување помош бр. 09-10517/1 од 17.11.2022 година односно Образец 1 – Дополнителни информации за формата за известување за регионална помош не ги содржи потребните податоци за оцена на помошта и побара од давателот на државната помош целосно пополнување на горенаведениот Образец 1. Давателот на државната помош постапи по барањето на КЗК и достави пополнет Образец 1 – Дополнителни информации за формата за известување за регионална помош – допис бр. 09-111/4 од јануари 2023 година (Наш бр. 10-1 од 02.02.2023 година).

Заради оценување на инвестицискиот проект на компанијата и дизајнираните мерки за поддршка, КЗК со дописите бр. 10-153 од 28.11.2022 година, 10-1 од 03.01.2023 година, 10-1 од 28.02.2023 година, 10-1 од 03.04.2023 година, 10-1 од 08.05.2023 година и 10-1 од 20.07.2023 година бараше дополнителни податоци и информации.

Давателот на помошта со дописите бр. 09-10517/7 од 09.12.2022 година, 09-111/4 од јануари 2023 година, 09-111/8 од 10.03.2023 година, 09-4045/1 од 19.04.2023 година, 09-4045/3 од 22.05.2023 година и 09-7416/2 од 23.08.2023 година одговори на барањата за дополнителни податоци и информации од страна на КЗК.

Согласно член 10 и член 15 став (4) од Законот за контрола на државната помош Комисијата за заштита на конкуренцијата донесе Заклучок бр. 10-1 од 04.10.2023 година за поведување постапка за оцена на дозволеноста на доделувањето државна помош од страна на Владата на Република Северна Македонија, преку Заменикот на Претседателот на Владата задолжен за економски прашања, координација со економските ресори и инвестиции, Фатмир Битиќи,

заради фактот што постојат сериозни сомневања за дозволеноста на доделувањето на помошта преку мерките содржани во Известувањето за планирано доделување на државна помош бр. 10-153 од 21.11.2022 година односно за мерките во Договорот за доделување на државна помош на АТС АММО ДООЕЛ Самоков, Македонски Брод. Давателот на државната помош со допис бр. 09-10686/2 од 06.11.2023 година (Наш бр. 10-1 од 07.11.2023 година) одговори по донесениот Заклучок на КЗК бр. 10-1 од 04.10.2023 година.

Во врска со доставеното Известување за планирано доделување на државна помош на Друштвото за производство, трговија и услуги АТС АММО ДООЕЛ Самоков, Македонски Брод како и конципираниот пакет на поволности содржани во Договорот за доделување на државна помош, а согласно член 15 став (5) од Законот за контрола на државната помош, КЗК оценува дека креираните мерки претставуваат државна помош чие доделување не е дозволено заради следните причини:

1. основ за доделување на помошта
2. ретроактивното опфаќање на периодот (од 2021 година) и одредени решенија кои се составен дел од Договорот;
3. несигурноста на КЗК во исполнување на ЕУ принципите за доделување на државна помош;
4. неподготвеноста за овој инвестициски проект да се има двојно сметководство;
5. извозниот карактер на помошта за ова инвестиција и
6. оценување на трите мерки креирани за поддршка на оваа инвестиција.

1. Земајќи ги предвид одговорите на давателот на државната помош во Известувањето за планирано доделување на помош како и дописот бр. 09-4045/1 од 19.04.2023 година, КЗК укажува на фактот дека Законот за контрола на државната помош не може да биде основ за доделување на државна помош. Со истиот се оценува/одобрува, како и се контролира/се врши надзор на веќе одобрената/доделената државна помош. Економските мерки од страна на давателите на државна помош се креираат засновајќи се на други правни акти – шема на помош или како индивидуална помош, додека со Законот за контрола на државната помош се оценува дозволеноста/недозволеноста на доделувањето на таквата помош предвидена со таквите конципирани мерки. Поаѓајќи од горенаведеното, КЗК оценува дали конципираниот пакет на поволности од страна на давателите на државната помош е во согласност со законодавството за државна помош, а на основа на член 3 став (3) од Законот за контрола на државната помош и со правилата за државна помош во Европската Унија, но во никој случај Законот за контрола на државната помош не може да биде основ за доделување на државна помош (иако тоа е наведено во дописот бр. 09-4045/3 од 22.05.2023 година и во Известувањето). Називот на законот за кој е надлежна КЗК „Закон за контрола на државната помош“ а не „Закон за доделување на државна помош“. Давателот на државна помош доделува државна помош со претходно одобрување од страна на КЗК согласно оценувањето за дозволеност за доделување на таквата државна помош одреден со Законот за контрола на државната помош.
2. Во Договорот за доделување државна помош, во член 1, е наведено дека „датум на почеток,, значи 01.01.2021 година. Исто така и во трите дизајнирани мерки во член 4.1 а), б) и в) од Договорот е наведено дека помошта ќе се исплаќа од Датумот на

почеток, што опфаќа ретроактивен период (од 01.01.2021 година како што се предвидува во Договорот).

3. Во членот 2, точка 2.3. од Договорот за доделување на државна помош давателот гарантира дека државната помош одобрена со Договорот е во согласност со важечките закони и прописи за државна помош. Според законодавството за државна помош во ЕУ, државната помош како инструмент на јавната политика треба да се доделува во случај кога има неуспех на пазарот а тоа значи кога пазарот самостојно и со сопствени сили не може да обезбеди одреден производ или да даде одредена услуга без државна помош. Во овој случај пазарот со сопствени сили има обезбедено производ или има дадено самостојна услуга (започнат е инвестицискиот проект од 2021 година без јавна поддршка). На основа на ова, намерата на давателот на државната помош за доделување на помош преку креирање на пакет поволности, според КЗК повеќе наликува на награда кон правниот субјект за успешноста самостојно да го започне инвестицискиот проект, а не како помош која ќе се доделува за да се надмине одредена неуспешност на пазарот. Поаѓајќи од горенаведеното, давателот на државната помош не можел аргументирано да покаже колку е сигурно дека компанијата не би го реализирала целосно овој инвестициски потфат со сопствени сили, земајќи ја предвид финансиската кондиција на компанијата, но и можеби нејзината потреба/намера за подобро позиционирање на пазарот во иднина, истата овој инвестициски проект да го реализира и без доделувањето на државната помош односно со отсуство на инструментот јавна поддршка; колку е инвестицијата вистински оправдана; која е неопходноста за реализација на овој инвестициски проект со користење на инструментот државна помош, кои би биле позитивните и негативните ефекти на доделената државна помош за реализација на овој инвестициски проект и да процени со кој минимален износ помошта ги произведува посакуваните ефекти.
4. Во дописот бр. 09-111/8 од 10.03.2023 година (Наш бр. 10-1 од 17.03.2023 година) давателот на државна помош известува дека со реализација на овој инвестициски проект, 70% од производството на компанијата ќе биде наменето за извоз, а 30% од производството за суштински воени безбедносни интереси на државата односно за специфични воени цели. КЗК со допис бр. 10-1 од 03.04.2023 година побара информации во врска со тоа дали со овој инвестициски проект компанијата ќе води различно/одвоено сметководство за трошоците и приходите кои служат за суштински безбедносни интереси на државата, односно за домашни потреби и различно/одвоено сметководство за трошоците и приходите за извозните активности кои произлегуваат од инвестицискиот проект. Во одговорот доставен од давателот на помошта со допис бр. 09-4045/1 од 19.04.2023 година е наведено дека компанијата нема да води различно/одвоено сметководство за трошоците и приходите кои служат за суштинските безбедносните интереси на државата, односно за домашните потреби и различно/одвоено сметководство за трошоците и приходите за извозните активности кои произлегуваат од инвестицискиот проект. Во врска со ваков вид на инвестиции КЗК упатува на член 346 (1) б) од Договорот за функционирање на Европската Унија во кој е наведено: „секоја земја-членка може да преземе такви мерки што ги смета за неопходни за заштита на суштинските интереси на нејзината безбедност кои се поврзани со производство или трговија со оружје, муниција и воен материјал; таквите мерки нема негативно да влијаат на условите на конкуренција во

внатрешниот пазар во однос на производите кои не се наменети за специфични воени цели,,. Поаѓајќи од горенаведеното КЗК смета дека ваквите мерки кон ваков вид на корисник се исклучени од проценка според правилата за државна помош, но само за суштинските безбедносни интереси на државата.

5. Потребата од дизајнирање на мерки за поддршка на стопанството треба да биде осмислено во насока која ќе придонесува кон развој на стопанството и да се внимава таквата помош да не предизвикува значителна и непоправлива штета врз конкуренцијата. Согласно законодавството за државна помош секоја помош, па дури и de minimis помошта (помошта од мало значење) не смее да биде поврзана со извозни активности. Дизајнирање на мерки за поддршка кои имаат карактер на помош за извоз не се дозволени согласно ЕУ законодавството за државна помош и правилата на Светската Трговска Организација.
6. Во однос на мерките во Договорот наменети за поддршка на оваа инвестиција, КЗК со допис бр. 10-1 од 28.02.2023 година побара од давателот на државна помош да одговори дали има добиено државна помош врз основа на друг акт/шема на помош или како индивидуална помош. Давателот на помошта со допис бр. 09-111/8 од 10.03.2023 година (Наш бр. 10-1 од 17.03.2023 година) одговори дека нема добиено таква помош. Покрај за мерките наведени во Договорот, нејасно е кои други трошоци кои се наведени во член 1, точка (д) од Договорот би претставувале оправдани инвестициски трошоци.

Заради горенаведеното, Комисијата одлучи како во диспозитивот на ова решение.

Согласно член 26 став (3) од Законот за контрола на државната помош, тужбата не го одлага извршувањето на решението, освен во случај кога Комисијата за заштита на конкуренцијата ќе наложи враќање на незаконската или злоупотребената државна помош чие доделување не е дозволено.

Правна поука: Против ова решение може да се поднесе тужба за поведување на управен спор во рок од 30 дена од денот на приемот на решението. Тужбата за поведување на управен спор не го одлага извршувањето на решението.

КОМИСИЈА ЗА ЗАШТИТА НА КОНКУРЕНЦИЈАТА

ПРЕТСЕДАТЕЛ

М-р Малинка Силјановска-Николиќ

